

Plenum

Torsdag 24.5.2018 kl. 16.02—19.12

2.6. Muntlig fråga om tidpunkten för landskapsvalet (Sari Tanus kd)

Muntligt spörsmål MFT 80/2018 rd

Muntlig frågestund

Andre vice talman Tuula Haatainen: Den kristdemokratiska riksdagsgruppen fortsätter med samma tema, ledamot Tanus.

Debatt

16.50 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Suomi tunnetaan maailmalla demokratian toteutumisen mallimaana. [Silvia Modig: Ei enää!] Nyt käsittelyssä olevan Suomen historian suurimman uudistuksen myötä demokratian toteutuminen on vaarassa.

Minäkin puhun ensimmäisistä maakuntavaaleista ja niiden ajankohdasta. Euroopan neuvostohan suosittelee, että vaaleja koskevien lakien tulisi olla voimassa vuosi ennen vaaleja. Nyt Oikeuskanslerinviraston mukaan lakipaketin hyväksymisen ja vaalien välillä pitäisi olla todellakin noin puoli vuotta.

Ihmisillä tulee olla mahdollisuus tietää, mistä äänestetään, mihin lähdetään ehdolle. Pie-nille puolueille ja valitsijayhdistyksille riittävä aika ennen vaaleja on erityisen tärkeää. Demokratian toteutumisen kannalta maakuntavaalien siirtäminen on olennaista.

Kysyisinkin ministereiltä: tuletteko huomioimaan Oikeuskanslerinviraston näkemyksen ja siirtämään maakuntavaalien ajankohtaa noin puolella vuodella eteenpäin lakipaketin hyväksymisen jälkeen?

16.51 **Oikeusministeri Antti Häkkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On varmasti aivan päivänselvää asia, että hallituksen esitys, johon on kirjattu tietty esitys maakuntavaalien päivämäärästä, on esitys. Eduskunta käsittelee tämän lakipaketin asianmukaisesti ja laadukkaasti tässä talossa ja sen jälkeen tekee päätöksen, milloin on vaalit. On tullut esityksiä, viime kädessä perustuslakivaliokunnalle varmaan, siitä, mikä on minimiaika tai riittävä aika, milloin vaalit voi järjestää. Sen jälkeen, kun asiat on asianmukaisesti käsitelty, järjestetään vaalit sillä ajalla kuin siihen tarvitsee varata.

Mitä tulee Venetsian komission näkemykseen, niin Venetsian komissio on itse asiassa sitä varten ja heidän suosituksensa perustuvat siihen, että näitten vaalien ihan fundamentaalisia laskentasääntöjä — esimerkiksi sitä, kuka saa olla ehdokkaana, miten vaalijärjestelmän ihan perusasioita heilutellaan — ei saisi muuttaa vuotta ennen, jotta ei tule sellaista tilannetta, että esimerkiksi joku autoritäärinen hallinto vaikka vaalijärjestelmän laskentatapoja kikkailemalla yrittää saada eduskuntavaaleista tai muista itselleen mieluisat. Siitä tässä ei ole kyse, vaan perusfundamentit vaalilainsäädännössä ja muussa ovat samat kuin muissakin vaaleissa.

Punkt i protokollet PR 55/2018 rd

16.53 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee tuohon kuuteen kuukauteen tai noin puoleen vuoteen, niin kyllä se kuusi kuukautta tulee sieltä vaalirahoituslain puolelta. Eduskunnan ulkopuoliset puolueet ja valitsijayhdistykset eivät voi aloittaa vaaleihin valmistautumista vaalirahoituslain mukaisen kuuden kuukauden säännön mukaisesti, ellei meillä ole niitä lakeja voimassa. Siinä mielessä tämä on demokratian kannalta aivan keskeinen kysymys, että jos me täällä annamme sen signaalin, että riittää, että tässä talossa olevat puolueet voivat osallistua vaaleihin, mutta muista ei ole niin väliä, niin se on todellakin huolestuttavaa demokratian kannalta.

Täytyy sanoa, että vaalijohtaja Jääskeläisenkin ulostulot ovat nimenomaan tästä näkökulmasta olleet kyllä taitamattomia. Siinä mielessä toivoisinkin, että oikeusministeri nyt todellakin selventäisi vielä kansalaisille, että mitä tulee sieltä vaalirahoituslain puolelta ja millä tavalla nämä eduskunnan ulkopuoliset puolueet ja valitsijamiesyhdistykset joutuvat nyt tässä hyvinkin epätasa-arvoiseen asemaan. Meidän tulee tässä talossa huolehtia demokratiasta kokonaisuudessaan eikä vain sen mukaisesti, että tässä talossa olevat puolueet pärjäävät tulevissa vaaleissa.

16.54 **Oikeusministeri Antti Häkkänen** (vastauspuheenvuoro): Puheenjohtaja! Vaali-johtaja on ottanut kantaa siihen, miten vaalilainsäädäntöön suoraan liittyvät asiat pystytään järjestämään, ja tekninen minimi on noin neljä kuukautta. Se on se lausunto, joka on annettu valiokunnille ja tänne tiedoksi. Oikeuskanslerinvirasto on esittänyt oman näkemyksensä, kuusi kuukautta. Minä korostan, että vaalien ajankohdasta kannattaa käydä keskustelu siinä vaiheessa, kun tiedetään, missä vaiheessa eduskunta saa asian käsitellyksi sisällöllisesti. Sen jälkeen päätetään, mikä on vaalien ajankohta. Yksinkertaisesti näin. Tämä on se oikea marssijärjestys. Ei kai tässä salissa tässä vaiheessa kannata päättää esimerkiksi uutta vaalipäivää, koska käsittely on kesken.

16.55 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voisin kysyä herra pääministeriltä, miksi luku 87 on mielenkiintoinen, mutta kerron sen: se on luku, joka kertoo, paljonko kokoomuksella ja keskustalla on yhteensä kansanedustajia. Se määrä on eduskunnan selkeä vähemmistö, ja tämän vähemmistön voimin on neuvoteltu ja sovittu tämä sote-uudistus. Haluan sanoa tämän sen takia, että nyt on kysymys megaluokan uudistuksesta, ja haluan vielä nyt tarkennuksen herra pääministeriltä, kun eduskunnassa on poikkeuksellisen huono ilmapiiri, niin että sanokaa nyt selkokielellä, [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] että eduskunta käyttää sen ajan näitten lakiesitysten käsittelyyn, minkä laadukas lainsäädäntötyö edellyttää. Sanokaa selkokielellä.

16.56 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Gustafssonilta jäi nyt yksi puolue, yksi eduskuntaryhmä mainitsematta, sinisten [Jukka Gustafsson: Se oli ihan tarkoituksellista!] — arvaan sen — kaikki olemme vahvasti tämän uudistuksen takana ja haluamme olla sitä viemässä läpi. Se on itsestään selvä asia, että hallitus huolehtii siitä, että demokraattiset oikeudet toteutuvat, että vaalien järjestämiseen on riittävästi aikaa ja että oikeuskanslerin lausunto otetaan huomioon. Tämä on päivänselvä asia.

Ja kysymyksen toiseen puoliskoon: Eduskunta määrittelee itse omat aikataulunsa ja käyttää siihen aikaa sen verran kuin tarvitaan ja tekee sen kuitenkin oman työjärjestyksen-

Punkt i protokollet PR 55/2018 rd

sä mukaisesti viivyttlemättä. Näissä raameissa eduskunta toimii, ja hallitus kunnioittaa sitä, mitä eduskunta päättää ja mitä valiokunnat lausuvat.

16.57 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! OECD on arvioinut, että Suomen terveydenhoitojärjestelmä on maailman kolmanneksi kustannustehokkain. On siis selkeä riski, että suuret muutokset vievät kustannustehokkuutta alaspäin eli nostavat kustannuksia. Kaikki ne esimerkit, mitä hallituksen puolelta on tuotu siitä, miten kustannustehokkuutta parannetaan, Eksote ja Kainuu, perustuvat perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon ja sosiaalipalvelujen parempaan integroimiseen, mutta hallituksen nykyinen esitys nimenomaan lisää raja-aitoja, vähentää integraatiota. Viimeksi Lääkäri-lehdessä professori Kekomäki totesi, että hallituksen esitys panee terveyskeskukset päreiksi, poistaa senkin vähäisen integraation, mitä tällä hetkellä on, ja luo suomalaisten välille uuden raja-aidan — niiden välille, jotka tarvitsevat sosiaalipalveluja, ja toisaalta niiden, jotka eivät tarvitse. Ymmärrätkö, että hallituksen esitys [Puhemies koputtaa] toimii aivan eri suuntaan kuin ne kauniit tavoitteet, mistä puhutte?

16.58 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viittasitte kysymyksellänne, edustaja Hassi, OECD:n vertailuihin. On totta, että Suomi on tässäkin suhteessa verrattain hyvä maa. Toisaalta meillä on arvioita siitä, että järjestelmämme on kansainvälisesti katsottuna poikkeuksellisen pirstaloitunut. Kysymys pirstaloitumisesta ei ole se, kuinka monta palveluntuottajaa meillä tulevaisuudessa on, vaan kysymys on se, kuinka moni taho on vastuussa kansalaisten palveluiden tuotannosta eli niiden järjestämisestä. Ja mainitsemienne mallien vahvuus, vaikkapa Etelä-Karjalassa, Keski-Pohjanmaalla ja Pohjois-Karjalassa, perustuu nimenomaan juuri sisältömuutoksiin, vaikkapa painopisteen vahvistamiseen kuntoutukseen tai mainitsemaanne integraatioon, mutta ennen kaikkea vahvaan järjestäjään, ja siihen lisättynä vahva monien tuottajien mahdollisuus tuoda palveluitaan järjestelmään mukaan vielä painottaa nykyisestä laadun parantamista.

16.59 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri, hallituksen lakiesitys maakuntien perustamisesta on juuri nyt sosiaali- ja terveysvaliokunnassa käsittelyssä ja valmistavassa keskustelussa, ja tähän lakiin sisältyy hallituksen kirjoittama pykälä, jossa sanotaan, että vaalit pidetään Suomessa 28.10. Kyllä se nyt on niin, että hallituksen tehtävänä on ilmoittaa, miten tätä pykälää muutetaan. Aiotteko te kuunnella oikeuskanslerin suositusta ja lykätä vaalipäivämäärää niin, että tämä oikeuskanslerin suositus kuudesta kuukaudesta täyttyy, vai ette? Ette ole edelleenkään vastannut tähän kysymykseen. Oikeuskansleri on ylin laillisuuden valvoja Suomessa — kuunteletteko te hänen sanojaan vai ettekö kuuntele?

17.00 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Tähän kysymykseen totean sen, että näin on, että siinä esityksessä, joka tuli viime joulukuussa täydentävänä, on, että 28.10. Mutta kuten me olemme nähneet, se aikataulu, mikä oli arvioitu, ei näyttäisi olevan nyt täysin pitämässä. Mutta korostan sitä, että totta kai oikeuskanslerin lausunto otetaan huomioon.

Punkt i protokollet PR 55/2018 rd

Ja sitten toiseksi asia, jonka täällä on monikin jo sanonut: sisältö ensin, ja sitten täällä eduskunnassa katsotaan yhdessä myös se, mikä se vaalipäivä on, jos vaaleja tämän sisältökäsittelyn jälkeen täytyy lykätä.

Frågan slutbehandlad.

Riksdagen avslutade den muntliga frågestunden.